

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikáliích **Ludevít Fleischer** v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půll. 1 zl. 80 kr., 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor :

Emanuel Meliš.

Nakladatel :

Ludevít Fleischer.

Václav Jan Tomášek.

(Pokračování.)

Při tak odporném poměru měl Tomášek skutečně velmi těžký stav, chtěl-li si uchovatí přízeň obou. Ve Forklu seznal bezuzdného ctitele Jana Šebestiána Bacha a Scarlattiho. Forkel vozil s sebou velmi pěkně psané „Vademecum,“ v němž Bachovy nejvýbornější klavírní skladby obsaženy byly. Forkel študoval všechna tato díla u Friedemanna Bacha, nejstaršího syna Šebestiana, kterýž často Forkla navštěvoval a se u něho několik týhodnů zdržoval. Firma takového učitele stačí, aby se o Forklově správném přednesu takových komposic uzavíratí mohlo.

Když Forkel *Tomáškovu vázanou hru slyšel*, dal si všemožnou práci, aby *jej pro Bacha výhradně získal*; avšak když Tomášek podstatnými důvody ozbrojen se proti *jednostrannému vzdělání* vyslovil, ustál od toho a odporučil mu pouze Bachovo dílo „*Das wohlcomponirte Clavier*“ k studiím, což také Negalli později písemně Tomáškovu radil.

Ve Forklově klavírní hře mohl každý schopný hudebník poznati způsob, v jakémž se skladby Bachovy přednáseti mají, a poněvadž Tomášek za Forklova pobytu v Praze častěji příležitost měl slyseti, jak nejznamenitější skladby Bachovy přednáší, při čemž ho Forkel na charakteristiku deklamatorní části v Bachových fugách upozorňoval, vyjasnil se mu jejich vliv, jež na vázanou hru mají poznenáhla víc a více, a Tomášek zavedl Bachův „*Das wohlcomponirte Clavier*“ u svých žáků; avšak učinil je při tom na příčnosť, jež v nich přicházející sluch uráží, jakož i na bezrhytmické klopýtání pozorny. *Voříšek, Dreyschock, Schulhoff, Lubovský, Hampel* a některé z jeho žáků a žákyň museli je študovati. Nejsměšnější věc, která po tom následovala, byla ta, že brzy na to všichni učitelé klavíru v Praze Tomáška nápodobili a také žákům svým Bacha hráti dali, aniž by se o to starali, jak se má přednáseti.

Forkel, jenž si vydáním dvou dílů své historie hudby v umění velkých dobyt zaslub, *byl* při svých encyklopedicky hudebních znalostech *rozhodný nepřítel všech skladeb novější doby*. Clementiho děl nevsímal si pra nic a z Mozar-

tových nelíbilo se mu kromě velké fantasie se sonatou C-moll, nic jiného. Takoveto nepodstatné a ovšednělé úsudky, které se jen z pedanterie rodí, zlobily velice Tomáška.

I předsevzal si, že se na Forklu nevinným způsobem pomstí. Právil mu, že má velmi starou komposici od Scarlattiho, kterouž Forkel i hned slyseti si přál. Jelikož se ale Tomášek tím omluvil, že — zapůjčiv ji — o ni přišel a že by ji teprv několikrát pro sebe přehráti musel, aby mu ji pak bez chyby přednésti mohl: spokojil se Forkel tím a Tomášek musel na večer ku klavíru se posaditi a *fantasii ve slohu Scarlattiho* složiti a ji tak dlouho opakovati, až mu v paměti zůstala. Druhý den na to, když ho Tomášek navštívil, byla Forklova první slova: „Jak to stojí se Scarlattim?“ načež se Tomášek k pianu posadil, aby mu dotčenou fantasii přednesl. Hned po prvních šesti taktech zvolal Forkel pln radosti: „Ó božský Scarlati, ty jsi to, tebe lze hned poznati!“ Tomášek se musel vynasnažiti, nechtěl-li se smáti a Forkla z klamu vyvésti.

Když byl Tomášek dohrál, žádal ho Forkel, aby mu ji na památku *vlastnoručně* opsal, což však Tomášek — předstíraje nedostatek času — neučinil. Nevinnou touto mystifikací přesvědčil se Tomášek úplně, že u učeného Forkla firma (jmeno) více platí, než zboží a že se od staré, často tuhé a hranaté formy odtrhnouti nemůže, ano, že se mu dětská, zhusta nevkusná kontrapunktická hračka více líbí, než ryze hudební poesie. Forkel opustil pak Prahu a odebral se do Vídně, načež brzy zemřel.

Mezi tím časem postavil *Knecht* orkestrion a odcestoval do Biberachu. *Vogler* dával dne 18. dubna 1802 hudební akademii na orkestrionu, která se však mnoho nelíbila. Na to měl veřejné přednášky o hudbě, v níž se však málo posluchačů účastnilo.

R. 1801 přišel do Prahy J. L. Dusek, rodilý Čáslavan a výtečný virtuos na piano, s nímž se Tomášek brzy spřátelil. Dusek dával v sále Konviktském dne 26. října 1802 velmi čteně navštívenou akademii, kterouž po symfonii od Haydna *vojenským koncertem* pro piano započal, a při němž obecenstvo již po prvních několika taktech sóla ve všeobecné „Ach!“ vypuklo. „Leželo však cosi čarovného „v tom, — praví Tomášek — když Dusek při svém vděku — „plném zevnějšku z nástroje divuplným úhozením lahodné a

„spolu jadrné tóny vyluzoval. Jeho prsty podobaly se spolku „desíti pěvců, kteří při jejich veskrz stejné technické sběhlosti všecko, co si již jejich vládce žádal, správně vyvedli. „Neviděl jsem nikdy Pražské obecenstvo tak nadšené, jako „tehdaž při skvělé hře Duskové. *Správný deklamatorní přednes zvláště zpěvných vět zůstane ideálem pro každý výkon umělecký, jehož žádný pianista po něm ještě nedosáhl.*“

Jeho fantasie, která nejvíce z lámaných akkordů se skládala, byla beze vší ceny až na rondo ze sonaty C-moll, jímž fantasii ukončil. *Dusek byl první, jenž piano při hře na přič postavil, což naši klavírní hrdinové při svých klejklých ještě vždy věrně následují, i když jim k tomu zajímavý profil chybí.*

Tomášek obětoval svému krajanu mnoho času; za to ale hrál mu Dusek větší část svých těžkých sonat, při čemž *Tomášek ohledně úhozu velmi mnoho od něho získal.* Oba rodáci a umělci vespolečně se navštěvovali a čtyřručné sonaty přednášeli.

R. 1803 vyzval Negally, jenž pod jmenem „Repertoire des Clavecinistes“ sbírku nově komponovaných skladeb pro piano ke cti Clementiho vydával, Tomáška o příspěvky k tomuto dílu. Tomášek složil k tomuto cíli *sonatu* B-dur, kteréž mu co své 10. dílo zaslal. Negally vyslovil se o skladbě této co nejchvalněji, však vytýkal při tom, že Tomášek hlavní částě první sady trilkem neukončil, což Clementi, jenž téhož času s Klenglem v Praze se zdržoval, zase na ní chválil. Poněvadž Negally tvrdošijně na svém stál, musel Tomášek povolit a trilek přidati. Sonata však nedostačovala, aby sešit vyplnila a Tomášek napsal tedy ještě jiný kus, totiž v sobě ukončené *Rondo* op. 11.

Tomášek seznámil se — jak jsme pravili — s Clementim a jeho žákem *Klenglem*, kterýžto poslední v Konviktě koncert uspořádal a mezi jiným též kvintett Es-dur od Beethovena velmi správně přednášel. Clementi nechtěl před žádným veřejně hráti, ačkoliv se každodenně cvičil a svou oblíbenou sonatu A-dur každý den přednášel.

R. 1805 zanášej se Tomášek komponováním „Leonory“ od Bürgera, obdržel od svého duchovního bratra upomínací list, aby si s doktorátem pospíšil, anto za něho všechny výlohy zaplatí. By jeho přání vyhověl, pustil Tomášek dvě vyučovací hodiny a věnoval se právníckým studiím.

Ostatně pokračoval v hodinách hudbě věnovaných v komponování „Leonory.“ Když se skladbou touto byl hotov a péro odložil, slyšel někoho na dvéře klepati a *Kanne*, známý skladatel a později redaktor „starších Vídeňských hudebních novin“ vstoupil do mého pokoje od kněžny K. mně byv doporučen. Kanne dolehal tak na Tomáška, že mu tento část své „Leonory“ přednésti musel. Byl to výjev, kde Vilém mezi jízdou s Leonorou průvod pohřební potká. Kanne byl touto komposicí tak uchvácen, že několikrát jako šílený zvolal: „A vy zůstanete při takovémto talentu v Praze?“

Tomášek vydal v cestě předplatní „Leonoru“ co 12. dílo, kteréž v tehdejší době ballad velkou sensací učinilo. Na to složil ještě následující skladby: Velkou sonatu Es pro piano op. 13 — velkou sonatu C pro piano op. 14 — Vel-

kou sonatu G pro piano op. 15. U Hofmeistra a Kühnela v Lipsku: Variace G pro piano op. 16. V Praze: Symfonii C pro velký orchestr op. 17. napsal pro jednotu přátel hudby, kteroužto první svou akademií započali; je v rukopisu — Velký koncert C pro piano s průvodem orchestru op. 18. U Steinera a Haslingra ve Vídni. Synfonii Es pro velký orchestr op. 19. u Breitkopfa a Haertla v Lipsku. — Velký koncert pro piano s průvodem orchestru op. 20 ještě v rukopisu. — Tomášek zamýšlel ku každému klavírnímu koncertu též jednu symfonii v tétěž tónině složit, anto koncerty dávati hodlal; avšak mezi tím změnil se jeho poměry tak, že se svého plánu — koncerty dávati — zcela vzdal. Na to vyšla od něho velká sonata F pro piano op. 21 u Steinera a Haslingra ve Vídni. Litografický ústav Steinera a Haslingra musel tehdaž na mizerném stupni státi, neboť nedá se slovy vylíčiti, jak bídné vydání obou děl vyhlíží.

Na statku B. složil Tomášek u své žáčky hraběnky B. velmi kontrapunktní kvatuor pro piano, housle, violu a cello, kteréž co op. 22. u Breitkopfa a Haertla v Lipsku vyšlo.

R. 1806 napsal kantatu pro 3 sólové hlasy a sbor s průvodem orchestru op. 23. Ještě v rukopisu. Na to následovaly: Německý kolozpěv pro 1 hlas a sbor s průvodem piana 25. dílo. Sonata A pro piano op. 26. u Hofmeistra v Lipsku.

Hrabě *Buquoy* — v pianu žák Tomáškův — přál si slyšeti komposici k Bürgerově „Leonore“, která již tiskem vyšla. Skladba ta učinila na hraběte tak mohutný dojem, že veškerou svou výmluvnost na to vynaložil, *aby se práv odřekl a u něho co skladatel do služby vstoupil.* Tomášek jsa příliš poctivý, aby takého rozčilení užil, žádal hraběte, aby se teprv za 8 dní rozhodl; avšak hrabě zůstal po uplynutí této lhůty ještě rozhodnější ve svém úmyslu a Tomášek vstoupil v měsíci květnu s hraběcím domem u velmi čestný poměr, jenž s obou stran smluvní listinou pojištěn jest. Na to cestoval s duchovním svým bratrem k svému bratru Jakubu, jenž na panství Macenském u Vídne správcem byl. Odtud učinil výlet do Vídne a byl radostně překvapen, vida na divadelní ceduli operu „Ifigenie v Taurisu“ od rytíře *Glucka*. Tomášek znal sice partitury mnohých oper Gluckových, avšak tato byla *první*, kterouž na jevišti provozovati viděl. Energická souhra, nadherné kostumy, překrásné dekorace a výborné hlasy, jako: hlas Milderové (Ifigenie), Weinmüller (Thoase), Vogla (Oresta) a Ehlerse (Pilada), pak obezřelé řízení výtečného orchestru pod Salierim dodaly opeře pravého lesku. Tomášek byl pln rozkoší, když divadlo byl opustil a byl úplně jakož i v pozdějším svém věku přesvědčen, že Gluck až dosud největším hudebním deklamátorem a dramatikem jest. Ale pravdivostí a hloubkostí výrazů pouze v cestě melodie docíliti a nejmohutnějších efektů zbuditi, nedovedl žádný skladatel ani před Gluckem ani po něm.

„Jeho genius“ — praví Tomášek — „dobyhl pouze jeho „dramatickým děláním nesmrtelnosti a dosahoval až dosud vždy „téhož dojmu, co zatím skladatelé naší doby hrubými harmoniemi a instrumentací jen po efektech baží, které ovšem „tak rychle zmizí, jak rychle zvuk pomine.“

Tomášek zdržel se u svého bratra Jakuba šest neděl, načež do Bojanova k svému duchovnímu bratru cestu nastoupil, kdež také několik dní pobyl. Sotva že byl do Prahy přišel, obdržel od hraběte Buquoy — jenž se mezi tím s hraběnkou Gabrielou z Rottenhanu oženil — velmi přívětivý list, v němž přání vyslovil, aby Tomášek při jeho návratu z venkova již v jeho bytu se nacházel. Tomášek opustil tedy byt, jež po 12 let ve Sweertově hraběcím domě měl, s těžkým srdcem; neboť složil v něm 26 hudebních skladeb a blažených dnů v něm prožil.

(Pokračování.)

Rafael Mengs.

Novella.

(Pokračování.)

Jak se ale Ismael rozvzteklí, když spatří služebníka, že k němu jde. Jeho samota, jeho skrytost a celý způsob jeho vychování se má rozpadnouti; zahrozí služebníkově, že mu rozbije mozek, pak-li se ještě jednou opováží, práh jeho pokoje překročiti. Spolu hned napíše také Annibalovi list, v němž mu bezcitného darebáka vynadává a svůj dům na věčné časy mu zapovídá.

Jak se věci nacházejí, když Faustina — uražena Ismaelovou bezmeznou přísností — si predevezme, že hocha se ujme a že nehodného otcova tyranství ho sprostí. Ukáže králi Annibalovu podobiznu. Tímto krokem byl první stupeň v Rafaelově životě zaznamenán, byl to jeden oddíl v jeho jsoucnosti. Tato jsoucnost, která později tak skvěle a hlučně se uspůsobila, která téměř výhradně na parketových podlahách u dvorů se dohrávala, která triumfy dosáhla, jaké geniové zřídka slaví, ona vstoupila zde ponejprv do kolemběhu svého povolání. Faustininou pomocnou rukou veden, nastoupil jinou slavnou dráhu svého života, ona to byla, která ho vedla, která s jeho čela sňala závoj zaraženosti a ho naučila pevně vystoupiti, co mužům u dvora lahodí, poněvadž to značí o sebevědomí, které prsa veleducha zdvihá. Král August dal na svůj rozkaz mladého umělce s jeho obrazy k sobě předvolati. Takové žádosti nesmělo se vzdorovati. Zpurnost a štitivost starého Mengsa byly přemoženy. Co nejrychleji oblékl děti do moderních obleků, které krejčí hned zhotoviti musil; neboť obleky, které děti až posud nosily, nelišily se ničím od županů. Rafaelova něžná postava vyjímala se v novém obleku výborně a jeho sestry Regina Concordia a Juliana měly své napudřené světlohnedé vlasy rouškami zakryty. Když všickni se byli ustrojili, sedli si s otcem do najatého kočáru a jeli ke dvoru.

Ismael Mengs věděl předobře, kde je tvrdošijnost a rozmrzelost na svém místě a kde se nehodí. Uměl také dvořenínem býti, uměl vypravovati a pochlebovati, uměl poklony dělati a rozmarům jiných dvořeniti, když — chtěl. Nyní přišel na to čas, a Ismael se svou tichou rodinou pojednou před skvělou vznešenost uveden, choval se tak, jak se to mohlo očekávati. On tam představil mocnáři svého syna, ne-

žádaje ničeho více, než aby skrovné jeho nadání hodné bylo pochvaly velkého znalce, jenž po celých Sasích rozšiřoval krásné umění a vědy. Augusta III. mile tato řeč dojala, a se zalíbením spočívalo jeho oko na mladém Mengsu. Jeho zevnějšek byl doporučující. Spíše malé pro jeho stáří než velké bylo jeho tělo, které nejkrásnějšími poměry se honosilo; v jeho obličejí jiskřily se dvě oči, které prozrazovaly, co v jeho útrokách se děje, a které téměř jako proroci budoucnosti jeho slávu předpovídaly. Při tom zase jakási skrovnost, mírnost, útulnost a lehce zastrašená povaha, která učila, jak opatrně se zacházeti musí s tímto chovancem přírody, jenž v největším tichu a zcela odloučen od světa vyrostl. Král velice pochváliv obrazy, které se mu předložily, zvláště ale podobiznu Annibalovu, skončil svou řeč s lichotivou žádostí, aby mladý umělec nyní také jeho obraz maloval. Překvapen pohlížel otec okolo sebe, zdali toto znamení neobvyčejné přízně jemu závistníky nespůsobí, avšak tahy v obličejích dvořenínů, zvyklých na umění lže, zůstaly stejně němý. Přinesla se malířská skříň s Rafaelovými barevnými tuškami, otec položil známý zamodralý papír na kreslicí desku a ponejprv spatřilo jeho oko prosící hochův pohled, jenž snažně ho prositi se zdál, aby ho v tomto rozhodném okamžiku neopustil a ponejprv spatřil v tom Rafael lásku otcovu, starostlivé srdce učitelovo, jenž vysvědčení o pokroku svého žáka před velkým soudcem vydati má. „Jak ono to půjde“ — zašeptal hochovi do ucha — „zpomeň si jen vždycky na pravidla, která jsem ti udal. Jednej svobodně a bez starostí. Kresli tu hlavu, jako by přináležela prostému nádenníkovi: vždyť přece králové nevyhlížejí jinak, než jiní lidé.“

Mezi tím co otec svému synu tato tajná napomenutí dával, sestavovaly se v pokoji rozmanité skupeniny. Král, co krásný muž, zvyklý často malířům seděti, přijal postavu, kterou uznal za nejvhodnější, aby hocha neodstrašil. Nebyl to nyní král, byl to dobrý muž, jenž sobě a své rodině k radosti se malovati dává. Ani jeden hrdý nebo sebevědomý pohled nevyšel z jeho očí. Nebyl to tentýž smělý hod hlavy do týla, totéž vítězu zvyklé usmání jeho Veličenstva, jakéhož užíval, když se co král dával od svého dvorního malíře Louis Sylvestra malovati. Královna se svými dvořankami zaujala sedadla, která v pozadí komnaty postavena byla. Hrabě Reichl vyrážel mladé princezny svými šprýmy, které také často na králově obličejí spůsobovaly usmání; dědičný princ, neduhem sklíčen, seděl ve své lenošce královně po boku, a oba šeptali spolu o věcech, pra nic však malby se netýkajících. Otec Mengs stál za stolicí svého syna lhostejně a zdánlivě, jako by bez starostí nad výsledkem toho díla, po tajmu přece ale někdy, když se to dalo dělati, hochovi zašeptaje: „Oho! pod nosem stín tmavější; víc modra! oko víc otevřené — tak je dobrá!“ —

Král tázal se otce Mengsa po jeho dřívějších okolnostech. „Vaše Veličenství se podiví, dovědění se, že mně mor k Vaší službě dopomohl. Z nás třiatváceti dětí zůstal jsem toliko já jediný zachráněn, a pročež jsem opustil rodiště Kadaň, přeje si, abych šťastnější zemi, šťastnější lidi spatřil. Přišel sem, nalezl jsem je obě. Váš vznešený otec stal se mým ochráncem, a tu seznal jsem teprv, co to znamená, býti držitelem moci a spolu ochráncem krásných věd

a umění. Beze vši ctižádosti, přeje si, abych toliko to vykonal, k čemu jsem v sobě pociťoval nadání, žil jsem úplně pro svá studia a povinnosti. Z mého manželství s děvčetem ze stavu měšťanského pošly tyto děti, o jejich budoucí opatření jsem se co nejsvědomitěji postaral. Vůle má byla, aby se ještě šest let tímto způsobem cvičily, pak teprv jsem je chtěl propustiti, aby si ve světě samy výživy hledaly. Avšak boží soudy to jinak uzavřely, jsem nucen nyní již je veřejnosti odevzdati; necvičeny, školácké a ostýchavé jako posud ještě jsou; pročez také Vaši Majestátnost o laskavé prominutí uctivě žádám.“

Král poklonil nad řečí tohoto umělce pochvalně hlavu. Mezi tím byl obraz hotov; neuvěřitelně rychle a neuvěřitelně podoben. Král ho ukázal královně, kteráž ubezpečovala, že to jest nejlepší králova podobizna, kterou až posud od byla viděla. Úsudky princů a princezen byly ozvěnou královnina výroku a hrabě Reichl požádal mladého umělce, aby mu zhotovil překres tohoto obrazu. Sto dublónů zaplatil král za ten obraz, k čemuž ještě později šest set tolarů připojil. Obě děvčata dostala za své drobnomalby, které ukázati musela, každá po třech stech tolarů ročních příjmů. Starý Mengs přijal peníze, zavřel je, ani haléře nedal dětem. Tak skončilo toto slavné sezení.

Nyní mělo opět sezení v tichém domě započítí; ale na to nelzelo už ani pomyslet; po celý den hosté zaklepávali, sloužící vcházeli a vycházeli pořáde z domu, starý Mengs již byl na polo v zoufalství, pročez konečně požádal sám syna, aby se od něho vystěhoval, by přece jednou ve svých čtyrech zděch měl pokoje. Rafael to učinil. Maloval nyní samé podobizny. O králově podobizně mluvilo se v celých Drážďanech; každý pocítil tu jedinou toliko žádost — aby mohl si získati obraz od mladého divotvůrce, jenž náhle se objevil, sedmnáct let starý krále maloval a to s podivuhodnou podobností. Vypravovalo se také, že král si jeho podobizny na svém psacím stolku uschoval, aby je mohl denně spatřiti a obdivovati. Rafael maloval krále ještě potom dvakráte, pak také královnu, princeznu, dědičného prince, pak ministra hraběte Reichla a ještě několik dvořenínů, pak Hassovou a od moudrého svého otce napomenut, také dvorního malíře Louis Sylvestra. Za všechny tyto obrazy přinesl peníze otci, který je uzavřev, synu a dcerám měsíčně něco vykázal, právě dosti, aby při největší skrovnosti z toho živu býti mohli.

Nový tento způsob otcovského tyranství omrzl našeho Rafaela, který se již cítiti počínal a pěkný peníz by pohromadě již byl měl, kdyby byl směl — všecko co obdržel — podržeti. Neschopen otci o tomto spravování jeho jmění slova pověděti, žil bezstarostně, vždy více obrazů zhotovuje a vždycky zase otci vyděláné peníze pro jeho nenasytnou škatuli odevzdává. Oblek jeho byl prostý, skoro špatný, a stejně se to mělo se šatstvem jeho sester. Ve slavnostech a malých zábavách nesmělo žádné z Ismaelových dětí

se účastniti. Tu sešli se jednou Annibale, Faustina a Eleonora, aby se umluvili, co by učiniti měli, aby vyprostili Rafaela z pout lakomého jeho otce.

Usnesli se na tom: Rafael pojedje do Říma — sám bez otce, a otec má mu vyplatiti jistou část peněz, aby se mohl šest let v Římě zdržeti.

Ale jak to dokázati?

Jakým způsobem starého lakomce pohnouti, aby s tou sumou se vytasil?

Jakým způsobem překonati Rafaelovu ostýchavost?

To byly ty otázky, které se musily dříve rozluštití. Annibalovi připadl otec, kdežto Faustina a Eleonora Rafaela zpracovati měly.

Bylo to za krásného jarního večera, když Eleonora Faustina a Rafael sešedše se dohromady, v rejdišti mezi stromy se procházeli. Byla řeč o tom, co by si každý přál. „Kdyby mi přináleželo toto místo, nechala bych je uspořádati pro nějaký slavný koncert,“ řekla Eleonora, upírajíc zrak svůj na galerie, na vodomety a na základní zahrady. Vyjímalo by se to výborně, kdyby se zde provozovalo oratorium, nebo nějaká mše. Musilo by ale býti veliké množství zpěváků a galerie by se uschovaly pro posluchače. Tisícere pochodně a světla musily by společnosti svítiti, která by se za nějakého krásného tichého večera zde sešla. Každá uzavřená místnost má přece v sobě něco stěšujícího, byť by to byl i největší kostel.“

„Toto přání jest hodno Vaší hudby milovné duše, milá slečno,“ počala na to Faustina; „já bych si ale něco přála, co souvisí se zemí a s jejími poživami. Skvěle obsazenou tabuli, sklenici dobrého Malvazského a k tomu nějakou úsměvnou rozmluvu s mladými přátely. Tak bych chtěla bez starosti o osudy světa své dny přežiti. Zpívala bych jen, kdybych měla k tomu chuť a lásku.“

„Madame, Vy právě nejste skrovná ve svých přáních!“ zvolala slečna Sylvestrova úsměšně. „Nechte slyšet co si přeje mladý náš přítel.“

Obě se podívaly na mladého malíře, kterýž nad tím ze svých snů procitnuv, s podivením spatřil, že jejich pohledy na něho upřeny jsou.

„Mengse, Vy nesmíte být tak roztržitý!“ zvolala Faustina pohoršlivě. „Kdo pak to může s Vámi vydržeti? Již zase sníte, anebo snad rmoutí něco Vaši duši? Řekněte to. Buďte upřímný k svým přítelkyním! Mluvte!“ —

„Nezlobte se, madame Hasse,“ řekl mladý muž s ostýchavostí. „Což pak ze mne bude, pak-li Vy se na mne rozhněváte! A také Vy, nejdražší Eleonoro, s člověkem mého povolání musíte míti trpělivost, když tolik myšlének mi mate hlavu. Měl jsem před několika dny sen.“

„Sen? A co se Vám zdálo?“

(Pokračování.)

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Berouna. (Jan N. Hudec †.) Jak známo, zemřel zde dne 1. září t. r. Jan Nep. Hudec, učitel hudby a regenschori, o jehož činnosti zde stručný nástin podávám. Jan Nep. Hudec narozen v Prčici dne 19. ledna 1808, kdež nabyl prvopočátečního jak literárního tak i hudebního umění. R. 1823 odebral se do Prahy, aby se dále vzdělal, a že v hudbě dostatečně zběhlý byl, dostal se za varhaníka ku pp. kapucínům na Hradčany a později též za houslistu do metropolitního chrámu Páně u sv. Víta a za fundálního hudebníka k sv. Mikuláši a sv. Tomáši. Odbyv si při tom hlavní školu o čtyřech třídách, čili dle nynějšího způsobu dvě třídy podreálky, byl r. 1818 za učitele jak českých tak německých škol obecních attestován. R. 1830—1831 odbyl varhanickou školu pod Rob. Führerem s výborným prospěchem. Když r. 1832 první učitel fundované hudební školy Skružný zemřel a koukurs na toto učitelství vypsan byl, podrobil se Jan Hudec přísné zkoušce z varhan, zpěvu, houslí a jiných hudebních nástrojů v Berouně a z 8. kandidátů za nejschopnějšího uznán, na toto místo řádně dosazen byl. Podle nadační listiny měl učitel hudby v Berouně nejen čtyři hodiny denně hudbě vyučovati, nýbrž i učitel hlavní školy denně dvě hodiny vypomáhati. Že však ale počet žáků ustavičně rostl a dítky do tří nevelikých světnic vejíti se nemohly, dostal Hudec zvláštní světnici a učil pak později denně čtyři hodiny v literním a též tolik hodin v hudebním umění. Povázíme-li, že pak počet žáků elementárních až na 250 vzrostl, musíme skutečně obdivovati, že Hudcovi ještě tolik času zbylo, že mohl tak mnoho hudebnin svou vlastní rukou nejen opsati, ale i nových komponovati, co se jich po jeho smrti našlo. Když po r. 1848 oprava národních škol nastala, věnoval H. velikou píli i tomu, odebíral školní časopisy, staral se, aby dílem dobrovolnými příspěvky, dílem zařizováním besed tolik vytěžil, aby mohl každou věc, o které v slabikáři zmínka se činí, názorně ukázati. Věda, že spojenými silami více se dokáže, spojil se s tehdejší učitelem hlavní školy J. Příbíkem a tak zjednali Berounské hlavní škole na lepenice upevněné obrazy k názornému vyučování Drem. Amerlingem uspořádané, dosti veliký magnet, všecky nástroje nádenické, cihlářské, kamenické, lamačské, zednické a tesařské, mnoho modelů atd. Později, když nejvěrnější jeho přítel, jmenovaný učitel J. Příbík z Berouna se odebral, nepřestal Hudec v započatém díle, i opatřil škole mnoho vycpaných ptáků a zvířat, shromáždil velikou sbírku nerostů, dřev všech domácích i cizozemských stromů, keřů, map, kupeckého i krupařského zboží, tak sice, že kromě příspěvků až do r. 1858 sám zde svého 67 zl. 2 1/2 kr. konv. m. k tomu obětoval, ačkoli sám co učitel první třídy toliko 150 zl. k. m. služného měl. Zařídil také besedy na opravu oltáře sedmibolestné Panny Marie v děkanském kostele ve prospěch Berounských chudých a ve prospěch nemocnice Berounské. Když tak 27 let namáhavě ztrávil, nelze se diviti, že si ublížil na zdraví a nemohl na dále školu literní zastávati, které tak mnoho přál. I žádal zástupce o podporu na léky. Podpory nedostal, ale škola mu odejmuta a H. nyní toliko hudebním učitelem zůstal a po smrti Jos. Nejedlého i kantorem a varhaníkem se stal. R. 1846 zařídil dobrovolnými příspěvky, svým namáháním a svou obětavostí nadaci k pobožnosti „sedmero radostí Marianských“ v kostele Panny Marie na Plzenském předměstí, tak že již r. 1858 byla nadační jistina 779 zl. str. a fundace tato vyššího stvrzení došla, že se nyní řádně po všecky časy konati bude. Taktéž založil bratrstvo pohřební. Každý úd připlácí na pohřeb svých spoluúdu 10 kr. r. č. a tím pojistí si i méně zámožný, ano i chudý, slušný pohřeb. Dokud J. Nejedlý varhaníkem byl a štólu bral, zpívala se den co den po celý

rok vždy jedna a táž píseň a to ještě velmi bídě, pohřby se odbývaly za drahé peníze jak náleží sprostácky; když ale Hudec i jeho místo zaujal, uspořádal pro Berounský chrám Páně úplný zpěvník, ten nejen pro varhaníka, ale i pro zpěváky několikrát pilně opsal, a tím dokázal, že každý den jiná píseň a to velebně a zbožně se zpívá. Kdo tuto ohromnou práci na kůru spatří, musí zajisté nad jeho pilností a vytrvalostí žasnouti. Dle všeho toho mohlo by se myslet, že J. H. musil míti mnoho přátel a ctitelů v Berouně, ale mýlil by se. I vytýká se mu, že má málo vyučenců v Berouně. Já však ujišťuji, že dost. Z jeho hudební školy vyšla operní zpěvačka Marie Nejedlá, slečny Pfolové jsou učitelky hudby v Rusku; z jeho školy vyšlo mnoho do Pražského konservatoria hudby, a ti jsou nyní po světě roztroušeni. Mnoho jeho žáků zvolilo si stav učitelský, a ti ovšem také doma nezůstali, jsou i co učitelé na rozličných místech zaopatřeni; mnozí z jeho hudebních žáků — odbyvše čtvrtou třídu hlavní školy v Berouně — odebrali se do jiných měst na další studia; mnozí z nich, jenž v hudbě dále se cvičili, jsou výtečnými hudebníky, na př. p. Vilém Šmolclop. Jest-li že mnozí ve studiích aneb při řemesle hudbu zanedbali aneb jinde se usadili, nebude asi vinou učitelovou. Jiní nemají žádných schopností k hudbě, takoví se nejen doma u H., ale i v Praze ničemu nenaučili. A konečně od koho nabyli svého hudebního vzdělání ti, kteří se v Berouně za znalce hudby, ano za umělce považují? Od koho se naučil na varhany hráti p. Nechanický? U koho se učil hudbě a jmenovitě zpěvu nynější pan měšťanosta Seidl? Kde nabyl hudebních vědomostí, pan podučitel Kaňka? atd. Mimo to, že byl Hudec velmi pilný, pořádný, spravedlivý a zbožný, byl i také velmi citlivý. A tato poslední vlastnost jeho byla také příčinou jeho přecasně smrti. H. jsa těžkou nemocí skličěn a nemoha po několik neděl kůru řídit, byl žalován — žalován i od těch, jež po Bohu nejvíce ctil a miloval, že hudba chrámová v Berouně jeho nedbalostí klesá. Když žaloba tato jemu doručena byla, plakal několik dní, a z hoře toho stav jeho nemoce znamenitě se zhoršil. Jen 14 dní na lůžku ležel a tiše s důvěrou v Boha dne 1. září 1863 na věčnost se odebral, před tím ještě slova na svůj a své milené choti náhrobní kříž si sám napsav: Milosrdný Bože, smiluj se nad svým věrným ctitelem Janem Hudecem v Berouně na hlavní a hudební škole bývalým učitelem, též i kůru ředitelem. — Umíraje zaseptal ještě k manželce své tato slova: Bude-li možná, vyprosím na Pánu Bohu, aby tě již dlouho soužit nenechal. — Po zemřelém H. zůstala veliká sbírka hudebnin velmi krásně a správně psaných, jako sotva kde jinde bude k nalezení. Jelikož manželka žádné peníze od obce k očekávání nemá, anto si zvěčnělý za 35 let — jsa bezdětný — koupil v Berouně za 1.400 zl. str. domek, na který asi 900—1.000 dlužen zůstal, práti by bylo, aby pp. ředitelé kůrů tyto hudebniny za slušnou cenu odkoupili. Činíme zvláště pozorný na pohřební písně, smuteční pochody a obřady církevní v týdnu pašiovém atd.

(Šm.) Z Chrudími 1. října 1862. (Produkce zpěv. spolku. — Ferd. Laub). Že k Vám z Chrudími tak drábný čas žádné zprávy v světě hudebním se nedostalo, přičítejtež pouze tomu, že pro velký počet okolních pěveckých slavností, jichž se „Slavoj“ účastnil, po dlouhý čas ani nelze přistoupiti k zřízení domácí produkce hudební. Od poslední zprávy naší odbýval se pouze koncert dne 15. srpna 1862 na ostrově střeleckém, v němž zpíval „Slavoj“ sbory: „Hlahol“ od Vašáka; „Na vlast“ od Horáka, „Žárlivý holoubek“ od Hynka, „Válka“ od Maška a „Slib“ od Kückena. Obecenstvo, nepřilíš čteně zastoupené přijalo zpěv s pochvalou a taktéž pochvalou odměnilo slečnu Chlumeckou, kteráž s výsledkem velmi příznivým přednášela Rubešovu deklamaci: „Obrana ženského po-

hlaví.“ — Veřejně zpíval „Slavoj“ pak ku počtě matky praporu svého paní Karoliny Hýrové, vyšel k tomu cíli večer s barevnými pestrými svítilnami k příbytku jejímu. Dne 23. a 28. m. m. dostalo se nám ale hudební pochoutky, jakovéz venkovská města zřídka seznají. Zavítal k nám totiž komorní virtuos krále pruského Ferdinand Laub a uspořádal v uvedené dny koncerty, jichž se účastnili paní Anna Laubová, pan František Kaván a zpěvácký spolek „Slavoj.“ Nechceme tu šířiti slov o výsledku koncertů těch; chváliti Lauba byloby tolik, jako sypat písek do moře. Pověst národního umělce toho jest světová, dovednost jeho nepřekonatelná. Výtečné hře pana Kavána a zpěvu paní Laubové dostalo se zaslouženého uznání a čestného vyvolání. Číslo programu, kteráž přednášel „Slavoj,“ byla taktéž pochvalou vyznamenána. Program o koncertu dne 23. září 1863 odbývaném byl: 1. Koncert na housle od Bazziniho. 2. Arie ze zpěvhry „Figaro“ od Mozarta. 3. a. Caprice od Paganiniho na housle. b. Romance a Saltarella od Lauba na housle. 4. „Utonulá.“ Sbor od Krížkovského. 5. Duetto pro sopran a tenor od Rossiniho. 6. Duetto pro housle a piano od Grafa a Lauba. 7. České a polské písně. 8. Elegie pro housle od Ernsta. 9. „Rekúv sen.“ Sbor od Slavíka. 10. Rondo des Lutins: „škádliví díblíci“ na housle od Bazziniho. O koncertu dne 28. září odbývaném: 1. Sbor pro mužské hlasy „Na vlast“ od Jelena. 2. Fantasie na uherské nápěvy pro housle od Ernsta. 3. Arie z ruské zpěvhry „Ruslan a Ljudmila“ od Glinky. 4. Ciacona na housle od S. Bacha. 5. „Přerušný ples vil.“ Polka koncertní na klavír od Fr. Kavána. 6. a. Balada slovanská od F. Lauba. b. Rondo scherzoso od F. Lauba. 7. Písně pro sopran. 8. „Na Prahu.“ Sbor od Veita. 9. a. Polonaise od F. Lauba. b. Národní písně od F. Lauba.

Z Jilemnice. (Valná schůze zpěv. spolku.) Dne 13. září b. r. odbýval zpěvácký spolek „Branislav“ svou poslední roční besedu ve prospěch pohořelých v Polné. Ačkoliv se obecenstvo při této besedě málo účastnilo, byl výsledek přece ještě dosti značný. Odvedl se „Nár. List.“ čistý výnos v částce 23 zl. 50 kr. r. č. — Na den sv. Václava, jakož výroční den zaražení spolku, přednášel zpěvácký spolek v chrámu Páně Zvonářovu vokální mši. Přednáška byla správná, však any nám naše varhany scházejí, (kterým se přece jednou opravy dostalo) — něco slabá. Však mše tato velmi dojala shromáždění, a slyšeno přání, by spolek častěji v chrámu účinkovati chtěl. Téhož odpůldne držána výroční schůze spolku, kteráž zahájena byla řečí předsedovou, napotom předloženy byly roční účty a přednesena jednatelem celoroční zpráva o činnosti spolku, kterouž také zde u veřejnost podávám. I. Zevnitřní činnost. Spolek, jsa zaražen dne 28. září 1862, došel svého konečného potvrzení po mnoha vys. úředních oprav stanov dne 7. dubna 1863. Jelikož však povolení k zaražení téhož spolku již 3. prosince 1862 oznámeno bylo, tedy svou činnost již v minulém roce započal. Během r. 1863, t. j. od 28. září 1862 až do té doby 1863 uspořádal spolek 2 výlety, a sice: do Roztok a do Branné; výnos zábav těchto věnován chudým dítkám v Roztokách v částce 24 zl. r. č.; ve Branné však školní knihovně tamější v částce 22 zl. 13 kr. Dále se účastnil spolek při dvou slavnostech, a sice: při slavnosti pěvecké v Semilech dne 2. srpna, a v nejnovější době při slavnosti svěcení praporu zpěváckého spolku „Hlas oně“ v Nové Pace dne 21. září 1863. Taktéž se účastnila reprezentace sestávající z dvou údů v národní slavnosti v Brně dne 25. a 26. srpna 1863. Pěvecké zábavy v místě odbývaly se čtyry; jak také vícero jednotlivých sborů předneseno bylo při mši sv. v našem chrámu Páně. II. Činnost vnitřní. a) v hudebním ohledu. Pravidelná cvičení odbývaly se týdně dvakrát, však zavedeno později ještě třetí cvičení v neděli odpůldne. Nastudováno bylo 42 sborů, z nichž obsahu náboženského jest 7, b) v jiných ohledech. 1. Členy. Spolek čítá jednoho čestného úda, a sice Jeho Osvícenost pana Jana hraběte z Harrachů. Při

svém zaražení čítal přispívajících údů 43, během roku přistoupili 4 údové, ze spolku vystoupili 3 údové, v Pánu zemřel 1; zbude koncem roku 1863 údů přispívajících 43. Výkonných údů měl spolek při zaražení 54, během roku přistoupilo 12, (tedy 66 údů), během roku vystoupilo 9 údů, dle stanov §. 25 vyloučeno bylo 8 údů, z nichž se 2 stali pouze přispívajícími (tedy 17), koncem roku 1863 zbude údů výkonných 49. Výkonných a spolu přispívajících údů jest 3. Stav spolku tedy koncem roku 1863 jest: 1 čestný, 43 přispívajících a 49 výkonných údů. 2. Hudebniny. Musikálii čítá spolek v 42 číslech 91 sborů. Mimo to též vypsána cena 20 franků ve zlatě za nejlepší čtverhlasý sbor; úsudek ponechán slav. zpěv. spolku „Hlaholu“ v Praze. 3. Účtování v úbec. Příjmy obnášejí v celku 196 zl. 95 kr. r. č. Vydání 177 zl. 46 kr. Zbývá tedy čistého jmění koncem roku 1863 19 zl. 49 kr. r. č. — Dobrým účelům připadla částka 81 zl. r. č. — 4. V úbec. Darem spolek obdržel: Památní knihu od p. Al. Görlicha — pečetí spolkovou od p. Josefa Herknera ve Vídni — musikálie v ceně 4 zl. od p. Fr. Beneše a 20 franků ve zlatě od vícero dobrodinců; napotom na ukoupení lyr 5 zl. od důst. p. pat. Františka Bartoše, začež všem vřelé díky se vzdávají. — Po přednesení zprávy této — odstupuje od své činnosti — děkoval výbor za důvěru, jež od spolku během tohoto roku v něj složena byla, a přikročiti se mělo nyní k volbě nového výboru na rok 1864. Však vesměs údové projevíli vůli, by odstupující výbor ve své činnosti opět potrval, což konečně přijmuto s tím přáním, by spolek „Branislav“ čím dál tím více se zveleboval, k čemuž zapotřebí lásky k věci samé a svornosti. .al.

Z Milevska dne 2. října. (Výroční zpráva zpěv. spolku. — Volba. — Divadlo.) Den 20. září byl pro spolek náš znamenitý, neboť slavil narození své, jsa potvrzen od zemského vys. úřadu, konal zároveň volbu nového výboru pro rok budoucí. V 11 hodin sloužil milovaný katecheta pat. Aug. Miškovský slavnou mši za dobro a zdar spolku, při čemž spolek rozličné pobožné zpěvy přednesl. Odpůldne byla výroční valná hromada; pan Čáp, pokladník, vzal si za úkol podati roční zprávu spolku. On vylíčil velmi dobře okolnosti naše, vylíčil, jaký boj spolek vésti musí, aby protivníky zpěvu a všech novot překonal; napomínal údy kvytrvalosti a pilnosti, by tak ve svém úkolu statečně ku předu kráčeli. Pan Jos. Sklenář zvolen za úda čestného; učební síly na budoucí rok byly pojištěny. Spolek podnikl ve 4 měsících 2 výlety do lesa, jeden na šedý hrad Zvíkov, účinkoval při svěcení kaple ve Velké a byl zastoupen při národní slavnosti v Brně. Účty byly předloženy, po čemž následovala volba; zvoleni jsou Důstojný kněz pat. Aug. Miškovský za předsedu, pan Em. Kypta za sborníka, pan Vojt. Rynda za jeho náměstka, pan L. Unger za jednatele, pan J. Čáp za pokladníka, pánové: MDr. K. Veger, Bed. Šebek, Fr. Koudelka zvoleni jsou za výbory. Rány střelné daleko věštily slavnost tak důstojnou. Nově zvolený pan předseda oslovil údy slovy srdečnými, prosil je, by vždy svorně žili mezi sebou, a tak jen že žádoucího dosáhnou cíle; začež hlučným „sláva“ odměněn byl. Na to se rozdaly diplomy údům, ale ty nevinné papíry podlely zvláštní nehodě. Nemohl se výbor usnísti, zdali diplomy údů zpěváckých spolků kolkovány býti musí, chtěl je na to druhý den sebrati, tázati se vys. c. k. místodržitelství, což také se stalo, za příčinou jich kolkování. Proč je sebrati dal, snadno k pochopení. Nevěděl výbor, zdali by nemělo nekolkování nepřijemných následků, a u nás by bylo vůbec udavačů dost. Pan jednatel jich měl několik u sebe, zdejší respicient mu vstoupil na ulici vstříc a ohledával ho a když s ním nechtěl pan jednatel na okresní c. k. úřad jíti, chytil ho za kabát a diplomy byly ty tam. Tak nesmíme u nás více s papírem třeba za kabátem po ulici jíti, neb by se mohlo myslet, že je to diplom, a museli bychom zkrátka na úřad s panem finanzwachem. Čekáme dy-

chtivě, jak se ta věc rozhodne.*) Večer po volbě a nešťastném rozdávání diplomů provedli studující zdařile v národním hostinci našem u „Modré hvězdy“ veselohru „Tvrdohlavá žena“ od K. Tyla. Spolek zapěl několik sborů a pak následovala taneční zábava, po čemž mladá krev spanilé pleti a švarných jinochů bažila. Bavili jsme se dobře, více cizích hostů se dostavilo a ti potrváli s námi dosti dlouho a neradi jsme tak nenucenou a srdečnou zábavu opouštěli. Tak jest tedy spolek náš veřejný a nebudou muset alespoň mnozí pánové říkati, že žádného spolku neznají, snad znáti nechtějí; pravíť staré přísloví „Tluč hlavu o stěnu, co si vytlučeš?“ a tak jest to i s nimi. Končím svůj dopis, ale doufám brzy pokračovati, jak se u nás věci změni, zase se shledáme.

Z Mirovic. (Beseda „Mirova“ a ochotníci.) Dne 11. b. m. odbývati se bude pěvecko-deklamatorní beseda ve prospěch pohořelých Polenských, při kteréžto zpěvácký spolek Mirovický „Mirov“ účinkovati bude. Program jest následující: 1. Proslov od pat. Bendla. 2. Overtura k operě „Čarostřelec“ od K. M. Webra. 3. Deklamace. 4. Sbor „Slovan.“ 5. Overtura k operě „Fra Diavolo“ od Auberu. 6. „Utonulá“ od Křížkovského. 7. Deklamace. 8. Staročeská, sbor od Škroupa. 9. Overtura k operě „Tankred“ od Rossiniho. 10. „Píseň Táborů.“ — Dne 6. září dávali ochotníci Mirovští ku prospěchu pohořelých v Polné: „Liška nad Lišku“ a „Galejní otroci.“ Oba kusy vypadly výborně. Největší pochvaly došla v druhém kuse Tereza. — O besedě podám příště zevrubnější zprávu. J.

Kronika zpěváckých spolků.

* * Plzeňský zpěvácký spolek „Hlahol“ slaví v neděli dne 11. října tisíciletou památku sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje, hlasatelů křesťanského náboženství v Čechách a na Moravě a spolu také výroční slavnost zaražení svého spolku. Pořádek: Ráno o 9³/₄ hodin bude v arciděkanském chrámu Páně při slavných službách božích zpěv. spolek „Hlahol Plzeňský“ zpívat českou vokální mši, komponovanou ke cti jmenovaných sv. apoštolů od Jos. L. Zvonáře. Po mši sv. bude odbývat spolek volbu nového výboru v místnostech spolkových; večer bude pěvecká a taneční zábava v upraveném sále „u města Hamburku“ na Pražském předměstí, při kteréžto se následující sbory přednesou: 1. „Gdě je slavská domovina,“ sbor od Winttra — 2. „Bětulinko boubelatá,“ sbor od Lud. Procházky — 3. Deklamovánka — 4. Čtveřka z horvatských písní od Lžičáře — 5. „Stesk růžinky,“ píseň hučivým sborem pro tenor a bass od Knrla Bendla — 6. „Naše vlast ve světě jediná“ od Fr. Pivody — 7. „Utonulá,“ sbor od Křížkovského — 8. „Jídelní lístek,“ žertovný čtvero zpěv — 9. „Cikáni,“ sbor se sólem pro tenor od Vogla.

* * Litoměřická „Beseda“ uspořádala dne 4. října zábavu, jejížto program byl následující: Oddělení I. 1. Overtura k operě „Zampa“ od Herolda — 2. „Naše probuzení,“ sbor od Lud. Procházky — 3. Deklamace — 4. „Cikáni,“ sbor od Fr. Vogla — Tanec. Oddělení II. Směs z opery „Marta“ od Flotova — 2. „Lovecká,“ sbor od Ed. Nápravníka — 3. Deklamace — 4. „Co se to tam svítí,“ pochod od Bendla. — Tanec. Dlužno se také o besedním orchestru chvalně zmíniti, jenž chvalně prospívá.

* * Štěpánovský zpěv. spolek na Moravě účinkoval pod řízením zasloužilého učitele p. Drlíka v besedě v Moravské Huzové a provedl svou úlohu výborně.

* * Prostějovský spolek zpěvácký „Orlica“ počíná si velmi statečně a přispívá nemálo k probuzení a uvědomění národnímu. Tak uspořádán byl od spolku dne 13. září výlet do blízkých Smrčic, kdež pěvci před budovou p. Podivinského sbor „Moravan se neodrodí“ zapěli. Na to ob-

čerstvivše se, přednesli několik sborů, na př. „Já jsem Slovan“ a Jenkův sbor „Naprej!“ Týž spolek súčastnil se dne 27. září v besedě Smrčické, kdež přednesl sbor „Prosba o převoz“ od Křížkovského velmi obratně. Jak doslycháme, uspořádá spolek „Orlica“ co nevidět besedu, v níž se sbory od Křížkovského, Vojáčka, čtverhlasé maloruské písně od Černého a „Vávra“ od Ed. Nápravníka provozovati budou. — t

* * V Hodějovicích na Moravě uspořádal čtenářský spolek dne 20. m. m. besedu, která velmi příznivého výsledku dosáhla. Ze sborů provedeny byly: „Kde domov můj?“ od Škroupa — „Staročeská“ od J. Škroupa — „Na lávce nad potokem“ — „Utonulá“ od Křížkovského — „Hej Slované“ velmi slušně. Mimo tyto slyšeli jsme proslov od Jahna (přednesl p. Švach), pak deklamace „Pokrok ku předu“ (přednesl p. Zavadil), „Také my,“ deklamace z „Lady,“ (přednesla slečna Anežka Florianova). „Dobrá rada“ od Růžičkové (přednesla sl. R. Chaloupkova) — „Chvála malých“ (přednesla sl. V. Zavadilova) — „Já jsem Češka“ od Čejky (z „Lady“), přednesla sl. Marie Mezníkova a „Strašné slovo.“

* * Mnichovo-Hradištský zpěv. spolek „Lubor“ dával vedením ředitele p. Bubáka hudební a pěveckou zábavu ve prospěch pohořelých Polenských. Prodeny byly ouvertury „Tambor z gardy“ od Tittla a „Emma z Leicestu“ od Meyerbeera slušně a na tak nestejně síly dobře. Zpěv. spolek zapěl následující skladby: „Slovan“ — „Odvedeného prosba“ od Křížkovského — „Valčík“ od Vogla — „Bětulinka“ od Procházky — „Hlasy z domova“ od Vogla — „Zpěv Čechů od Jizery.“ Odstupňování bylo velmi dobré a celé provedení svědčilo o pilnosti a horlivosti pěvců a pana ředitele.

* * K pěvecké slavnosti v Budyšině v Lužici vyslal Pražský „Hlahol“ co zástupce svého pana Lukesa. Slavnost odbývala se ve středu dne 7. října v hostinci „u tří lip“ v Budyšině, a sestávala z koncertu, hostiny a zábavy taneční. Pan Lukes zapěl několik českých národních písní.

* * Ženský zpěv. spolek v Českých Budějovicích přijal jméno „Libuša“ a zadá co nevidět stanovy své k vyššímu potvrzení. Údové tohoto ušlechtilého spolku cvičí se vyjma neděle každý den ve zpěvu a vystoupí poprvé ve velkém koncertě, jež výbor Budějovické besedy dne 9. t. m. uspořádá a v němž i Ferd. Laub účinkovati bude.

* * Sebranický zpěv. spolek na Moravě uspořádal dne 27. září zábavu velmi zajímavou. Program skládal se z 13 čísel, z nichž nejvíce očekávání budily sbory od Křížkovského: „Cyrill a Method“ — „Utonulá“ a pak „Šablenka,“ kteréž mladý spolek řízením p. učitele co ředitele zpěv. spolku správně přednesl, začož se mu hojně pochvaly dostalo. Ostatní čísla byla: proslov, deklamace a sólový zpěv.

* * Třeboňský zpěv. spolek přijal jméno „Pěslav“ a zaslal již stanovy své k vys. potvrzení do Prahy.

Z Prahy.

— Čeští kandidáti učitelství nenavštěvují více varhanickou školu Pražskou. Majít na svém ústavě zvláštního učitele varhanní hry a theorie hudby jakož i učitele zpěvu. Učitelem varhanní hry a theorie je chvalně známý skladatel a bývalý adjunkt při varhanické škole pan Josef Förster, učitelem zpěvu p. Vaněk. Jak doslycháme budou ve škole českých kandidátů postaveny malé varhany, které pan Förster ústsvu tomu za 400 zlatých opatřil. Změnu tuto držíme alespoň za praktickou, totiž, že kandidáti lépe zužitkují čas, jež chozením do varhanické školy ztratili. Německí kandidáti Malostranskí zůstanou ještě tento rok na ústavu varhanickém.

— Při druhé velké hudební slavnosti v Mnichově, která se dne 27., 28. a 29. září t. r. odbývala, účinkovalo též několik českých hudebních umělců a žáků Pražského konservatoria, jmenovitě pánové: Vítek a Rus Vasilěv; pak Kratochvil, Šach, Sládek, Stelzig, Kopta, Sitt, Bayer

*) Pokud víme, nejsou nikde diplomy zpěv. spolků i jiných kolovány. Red.

a Schmitt. Především však slušno jmenovati výtečného prof. na housle p. Morice Mildnera a cellistu Dra. Poláka. Počet účinkujících v orchestru obnášel 257 osob, v chóru 1.200 osob. Houslí bylo 100, viol 40, cell 30, kontrabassů 30, pikol 2, flét 8, hobojů 6, klarinetů 6, fagotů 8, rohů 12, polnic 6, pozounků 6, bubny 2.

— Pan Brückner, žák slovutného prof. pana Morice Mildnera, rodem Čech, obdržel místo houslisty v kr. dvorním orchestru v Mnichově, kdež také náš chvalně známý rodák a skladatel p. Ludvík od několika let účinkuje.

— Pan Vecko, tenorista při českém proz. divadle, engažován jest od ředitele Liegerta na dvě leta od příštích velikonoce. Pan Vecko obdrží ročně 1.700 a tři příjmy.

— Pan Förchtgott, chvalně známý skladatel sborů a ředitel slovanského zpěváckého spolku ve Vídni, účinkoval s pianistou Jaellem na zámku Merimar v koncertě k počtě Mexikánské deputace uspořádaném. Pan Förchtgott zpíval balady „Princ Eugen“ a „Jindřich ptáčník“ s velkou pochvalou a došel cti, že byl J. V. arcivévodovi Maxovi představen a od Něho lichotivě osloven.

— Slečna Karolina Weissova, jejíž vystoupení v českém prozatímním divadle dvakrát oznámeno a také dvakrát — Bůh ví z jakých příčin — překaženo bylo, vystoupila tyto dni v Olomúci co Mafeo v „Lukrecii“ a byla i hned po svém prvním skvělém vystoupení u tamější opery engažována. I zde potvrdilo se přísloví „Nemo propheta in patria.“

— Pan Hössli engažován jest co kapelník ve Lvově. Nemýlíme-li se, je p. Hössli rodák náš a žák Pražské školy varhanické pod Píčem. Očekáváme v tom ohledu bližších zpráv od našeho dopisovatele ve Lvově.

— Slečna A. Hřimalova, o níž jsme se za posledního divadelního občasí v Olomúckých listech čítali lichotivě kritiky, přibyla nyní do Brna, a hodlá vystoupiti pohostinsku v úkolech soubrettních, v nichž posud nejvíce vynikala.

— Naše krajanka sl. Augusta Stögrova engažována jest místo Emilie Schmidtové co první dramatická zpěvkyně u dvorní opery v Darmstadtu. Vystoupilať tam co Markéta ve „Faustu“ a co „Židovka“ s nejskvělejším výsledkem a tamější noviny nemohou dosti její znamenitou školu a dramatický přednes vynachváliti.

— Z umělecké besedy. Odbor pěkné literatury měl v sobotu dne 3. října schůzi za předsedání náměstka starosty p. Hofa. K odboru nově přistoupili čtyři údové, tak že odbor čítá již více než 60 údův. Pan Mikoláš Boleslavský daroval odboru předplatní lístek na časopis „Veslavín,“ začež jemu vysloveny díky. Po té referoval p. Barák jmenem komise, která raditi se měla o způsobu slavnosti Shakespearovy. V rokování zúčastnili se hlavně pp. Sabina a prof. Zelený. Usnešeno se takto: „Beseda umělecká“ zařídí dvojí slavnost. První, kterou učiní na počátek, spojena má býti s měsíční zábavou „besedy“ a zahájena čtením o Shakespearu. Druhá odbýváti se má v proz. divadle a program má býti tento: 1. oddělení. Číslo hudební. Číslo pěvecké. 2. oddělení. Tableaux, představující výjevy z jednotlivých děl Shakespearových s přiměřeným textem. K slavnosti té měli by údové besedy bezplatný vstup. Vyvedení návrhu toho má svěřiti se zvláštnímu výboru 9 údův, zvolených po 3 z jednotlivých odborů. 30leté jubileum úda odboru literárního českého herce p. Kašky, připadající do tohoto měsíce oslaví se večerní zábavou. O podání memoranda „Matice“ v příčině liknavého vydávání Shakespeara, se upustí, jelikož uznáno, že Matice tu nemůže býti čilejší pro své špatné finanční poměry. Správní výbor má se o to postarati, aby pamětní deska na dům, v němž se narodil Mácha (v Oujezdské ulici), do 15. listopadu byla zasazena.

— Pan Karel Šebor, jehož skladatelské vlohy vždy

patrněji se jeví, složil opět dvě ouvertury, a sice: slavnostní ouverturu B a ouverturu „Melancolie.“ Jak se dovídáme, uslyšíme obě tyto skladby v koncertu, jež p. Šebor s koncertním mistrem Sinzigem v letošní zimě uspořádá. Pan Sinzig provede na piano nový koncert od slavného Ferd. Hillera.

— Pan Janák, varhaník u sv. Havla v Praze, obdržel choregentské místo v Berouně. Zda-li si sl. představenstvo mezi tolika uchazeči pravého vyvolilo, ukáže budoucnost.

— Sl. Formánková vystoupila dne 19. září v Olomouckém městském divadle co „Norma“, a dne 25. září v Belisaru co „Antonie“ s příznivým výsledkem. Slečna Formánková, praví „Moravan“, může se nejen honositi velmi příjemnou osobností, ale je též obdařena krásným zvonkovitým a při tom silným hlasem velkého objemu. Zvláště ve vyšších polohách hlas její velmi jasně a mile zní či raději řkouc zvoní a hodí se více do oboru dramatického. V přednesu a hře osvědčila se slečna v „Belisaru“ býti sběhlejší než bychom při začátečnici byli hledali. Byla mnohokrát zasloužilým potleskem odměněna. Dále činí ji „Moravan“ pozornu, aby si odvykla tremolování a hleděla k jasné vokalisaci.

— Pan Lud. Fleischer sestavil pro sl. zpěvácké spolky alba s fotografickými podobiznami českých hudebních skladatelů, zpěváků a hudebních spisovatelů. V albách těchto nacházejí se podobizny Jos. Bergmanna, Ferd. Lauba, Fr. Kavána, Lud. Procházky, Bed. Smetany, Ed. Nápravníka, Fr. Škroupa, J. N. Škroupa, J. Lukese, Vil. Blodka, Jos. Förstra, Ferd. Podhorského, Fr. Pivody, H. V. Veita, J. Leop. Zvonáře, E. Meliše. atd. Alba tato jsou v levné ceně a hodí se co dar horlivým a činným ředitelům zpěváckých spolků od pánů členů zpěváckých spolků.

—r.

— Vyzvání „umělecké besedy.“ Literární odbor naší jednoty přijal návrh páně Hálkův na literárně historické proskoumání doby novější, především ale doby, sahající od Dobrovského až do r. 1820. Má-li se úloha tato rádně zdariti, jest nám zapotřebí, abychom veškeré tištěné a netištěné práce spisovatelův těchto po ruce měli, abychom život jejich znali i poměry, v nichž žili a pracovali. Každá i zdánlivě nepatrná okolnost ze života některého spisovatele může býti dosti důležitou pro kritiku jeho. Vlastenecké obecenstvo, v jehož rukou se pomůcky tyto po různu nacházejí, budiž nám ve snaze této nápomocno, i obracíme se k němu s důvěrou, že nás při sbírání pomůcek těchto všemožně podporovati bude. Jsouť to z doby od Dobrovského až do Čelakovského, především tito mužové, jichž literární činnost proskoumána býti má: Stach, Nejedlý, Rautenkranc, Hněvkovský, Gallaš, Patrčka, Hanka, Jungmann, Šafařík, Štěpnička, Herzog, Fričaj a Rajmann. Jest tedy prosba naše tato: 1. Kdokoliv spisy netištěné některého z těchto spisovatelů nebo časopisy z doby té chová, žádá se, by je „besedě umělecké“ laskavě buď zapůjčil, anebo daroval. Totéž platí o spisech tištěných, avšak již méně rozšířených. 2. Kdokoli přátelské dopisy jmenovaných spisovatelů u sebe chová, žádá se, by nám je rovněž buď k opisu zapůjčil, anebo daroval, „Beseda umělecká“ ručí za správné navrácení věcí zapůjčených. 3. Kdoby věděl, že se někde podobné, podniknutí našemu důležité předměty nacházejí, žádá se, aby nám buď sám k nim dopomohl, anebo laskavě oznámil, jakými cestami bychom sami jich dosíci mohli. Knihy a spisy „besedě“ darované uloženy budou v archivu spisovatelů doby novější a „beseda umělecká“ s vděčností uzná zásluh těch, kteří k archivu tomu buď sami přispěli anebo k rozmnožení jeho nápomocni byli. Zásylky necht se adresují „umělecké besedě“ v Praze. Redakce veškerých listů českoslovanských se žádají, aby vyzvání toto laskavě otiskly.

V Praze v říjnu 1863.

České umělecké besedy starosta:

J. Wenzig, v. r.